

Egy diák, két könyv

A megyei tanács művelődési osztálya, a megyei KISZ-bizottság és a Kossuth Könyvkiadó megyei kirendeltsége tavaly októberében hirdette meg az „Egy könyv — egy diák” akcióit. A felhívás célja második alkalommal is a középfokú tanintézetekben tanuló diákok politikai irodalom iránti igényének felkeltése, az ott folyó világnézeti, történelmi oktatás segítése volt.

A meghirdető szervek a tavaly novemberi idén áprilisiig terjedő időszakot értékelték. Az irodalomajánló jegyzék a Magyar Nép-köztársaság Alkotmánya kiadványtól a Rózsák háborúján keresztül a Bibliái kislexikonig végigkíséri az emberiség, a magyar nemzet történelmének valamennyi fontos állomását.

Tegnap, pénteken délután a megyei pártbizottság székfűzésében értékelték a felhívás alapján részt vett iskolák munkáját. Tóth Béla, a Kossuth Könyvkiadó me-

gyei kirendeltségének vezetője értékelte az akció sikerét, hangsúlyozta a diákok világnézeti, politikai, történelmi ismeretei bővítésének jelentőségét azzal együtt, hogy az igényfelkeltés mellett az iskolai tananyag mélyítését és a rendszeres olvasóvá nevelést is segíti. Az egy tanuló egy könyv akció szászmonostori adataiból kiderült, hogy egy diák egy évben hetven forintot költ politikai könyvekre és az a tavalival összehasonlítva kétszerannyi.

Az eredmények: első lett a Fodor József Elemiszeripari Szakközépiskola, második helyezést ért el a Textilipari Szakközépiskola, harmadik helyezést ért el a kisteleki gimnázium. A sorrend alapján három, kettő és egy ezer forint értékű könyvtalványt, elismerő oklevelet kaptak, valamint több mint ezer forint értékű könyvsomagot vehettek át a Kossuth Könyvkiadó ajándékaként.

Cz. J.

Délszláv táborok

Az anyanyelv- és a hagyományápolás újabb lehetőségeit kínálja a Magyarországi Délszlávok Demokratikus Szövetsége. A szervezet az idén táborot szervez a népzene, a néptánc, a színjátás művelőinek. Június 14. és 20. között Baján, a Petőfi-szigeten táboroznak a horvát, a szerb és a szlovén nemzetiségű tanulók tamburazenekarai; köztük a vas-küti, a bácsalmási, a felsőszentiváni, a garai általános iskolák együttese. Több mint 80 fiatal — kezdő és gyakorlott zenész — tanuló meg tolmácsolni a délszlávok zenei hagyományait a jellegzetes hangszeren. A fiatalok zenei képzésében hazai és jugoszláviai szakemberek működnek közre.

A néptáncgyűtéseket vezetői és tancsokait a délszláv néptánc neves hazai koreográfusai is oktadják. A kétéves képzés első évfolyamán megtanítják azokat a régi néptáncokat is, amelyeket a Baranya megyei táncgyűtéseknél nemrég gyűjtöttek a zalai káji-horvátok és a gradistyei horvátok körében.

„Imádok operetteket rendezni”

Beszélgetés Sándor Jánossal

— Május vége a teátrumok világában azt jelenti, hogy alig fél lépésnyire vagyunk az évad végétől. A Szegedi Nemzeti Színház életében az 1986/87-es szezon a nagyszínház októberi megnyitása következtében köztudottan olyannyira „történelmi jelentőségű”, kiemelkedő fontosságú volt, hogy külön a prózai társulatra vonatkoztatva is érdemes föltenni a kérdést: milyennek értékelhető ez az évad?

— Hullámzóan. Véleményem szerint a prózai társulatnak voltak kiemelkedően sikeres előadásai és akadtak előadásai, amelyek nem követelték igazi siker. Azonban úgy érzem, ez a szezon egyfajta megmértéssel volt a város közönségének is: az új épülettel előállt, minőségileg más helyzet ezt elkerülhetlenné tette. Kiderült, hogy az ízléstípusok különbözőek. Erre oda kell figyelni, a jövő tervezésekor nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy nem mindig esnek egybe a publikum és a szűkebb értelemben vett szakma, a színház várakozásai. Ennek felelősségét vállalni kell.

— Egyetért: gondoljunk csak például a Vámos Miklós-darabra, a Világszezonra...

— Igenám, de rögtön hozzátesszem: nem furcsa, hogy egy időközben befutott szöveget meghívás, a moszkvai Komszomol Színház invitációja mégis erre a darabra szól? Ezzel együtt természetesen tudomásul kell venni, mit vár a közönség.

— Annál is inkább, mert eszembe jut a mondás, hogy...

— ... hogy a közönséget nem lehet leváltani, ugye? Mélyesen egyetérték ezzel a Várkonyi Zoltán-kijelentéssel, valóban föl kell mérni, hogyan lehet számlába venni az izlésbeli különbségeket, s ugyanakkor színvonalas, izléses, tudatfejllesztő, ígéretes előadásokat létrehozni.

— Milyen koncepció jellemezte az évad műsorpolitikáját?

— A színház mindenkor alapfeladata, hogy tükröt tartson korai viszonya elé. A most záruló évad tanulságain túl, úgy gondolom, egyféle „hármasszabályt” kell bekalkulálnunk: a gazdasági, az izlésbeli-gondolkodási és a „közérzeti” követelményeket. Ma Magyarországon a „színházcsinálásnak” köztudottan egyáltalán nem kedvez a gazdasági helyzet. Annaira fenyegető fejkünk fölött a szegényes színház kísértete. Eddig e téren úgy-ahogy sikerült tartanunk magunkat, de ez a tény, sajnos, egyre meghatározóbbá válik.

— Kis pénzről, szűkös anyagi lehetőségeket is annyi színvonalas dolog született már ezen a világon...

— Eppen ennek érdekében kell ezután jobban differenciálnunk az izlésvilág, a gondolkodásmód viszonylatában. Ebben a szezonban fölmértük: remélhetőleg észrevette a szegedi közönség, hogy az utóbbi négy év alatt nem nagyon kísérleteztünk, a mostani évadban megpróbáltuk, ám kiderült, ilyenmivel a stúdiószenpadra kell hagyni. Így a jövőben egyértelműen a „nagy népszereket” fel akarunk fordulni, legyen szó musicalról, operettről vagy éppen a jövőre bemutatandó Jézus Krisztus Szepersztárról. Mindez a nagyszínház repertoárjában, úgy vélem, eléggé egyértelmű lesz, de a Kiszínházban is előadunk hasonló produkciókat, például az Irma, te edes-t. Ugyanakkor azzal is tisztában vagyunk:

— Eppen ennek érdekében kell ezután jobban differenciálnunk az izlésvilág, a gondolkodásmód viszonylatában. Ebben a szezonban fölmértük: remélhetőleg észrevette a szegedi közönség, hogy az utóbbi négy év alatt nem nagyon kísérleteztünk, a mostani évadban megpróbáltuk, ám kiderült, ilyenmivel a stúdiószenpadra kell hagyni. Így a jövőben egyértelműen a „nagy népszereket” fel akarunk fordulni, legyen szó musicalról, operettről vagy éppen a jövőre bemutatandó Jézus Krisztus Szepersztárról. Mindez a nagyszínház repertoárjában, úgy vélem, eléggé egyértelmű lesz, de a Kiszínházban is előadunk hasonló produkciókat, például az Irma, te edes-t. Ugyanakkor azzal is tisztában vagyunk:

az országban a jelenlegi közérzet nem éppen optimista. Legalábbis „realista”. Nekünk ezt a közérzetet, ezt a gondolkodásmódot is éreztetnünk kell. Törekvünk közé illeszkedik majd a jövő évad Ivo Bresan-bemutatója, a Diszvácsora a természetkezéssé vállalatnál című, igen éles szatíra előadása, amelyet Arkosi Árpád rendez.

— Társulatlépítés?

— Nincs semmi szenzáció. Pontosabban az a szenzáció, hogy alig változik valami. A prózai társulat stabil. Az újdonságok más természetűek: februárban például öt előadással a Hegedűs a háztetőn Nizzában vendégszerepel. Azután a Gödöllői Agrártudományi Egyetem jövőre már nekünk is segítendő alá hozni stúdióelőadásokat. Tervezünk egy stúdiószenházi találkozót is.

— Stúdió-orientáció?

— Nem arról van szó: csak hogy a prózai előadások mindig vitathatóbbak. Reméljük, látjuk a hibákat, de sok mindent ki kellett próbálnunk az idén, hogy eldönthessük, mit vár igazából tőlünk Szeged közönsége. Engem, mint prózai főrendezőt az sem rendít meg, ha stúdióelőadások helyett operetteket kell rendeznem. Imádok operetteket rendezni.

Záradék: magáninformáció volt, de felhatalmazással közreadom, hogy a színház főrendezője — Benetzky — Stoltz Fehér ló című revűjét kívánja megrendezni az 1988/89-es évadban.

Domonkos László

Miről beszélés a „harctéri divat”?

A reprezentatív, szépen fölújított Fekete-házban, ahol a múzeumi történelmi osztálya székel, sok értékes kiállítást rendeztek eddig. Minthogy a ház a nyári idegenforgalom központjához, a Dóm térhez igen közel van, kézenfekvő, hogy gazdák a szezon előtt igencsak meggondolják: mi-féle, tömegeket vonzó látványos, művelődési-tudományos szempontból is értékes tárlattal gazdagítsák a nyári kínálatot. Annál inkább, mert a Móra Ferenc Múzeum a felújítás miatt jóval kevesebb látványt nyújthat, mint egyébkor.

Nos, aligha csak a vendégeknek, a szegedieknek is érdemes betérni a Fekete-házba: a megye történetéből átfogó képet adó állandó kiállítás és a Buday-szoba szomszedságában április közepétől magyar katonai egyenruhákat mutatnak be. A tárlat nemcsak látványos, szépen rendezett, viszonylag

gazdag anyagú; a dekoratív-társa törekvő összeállításai rendkívül tanulságos is, különösen az a történelmi tanulói ifjúságnak. Nem kell magyarázni, hiszen közismert: a tankönyvek száraz tényeit és következtetéseit a korok tárgyi emlékeinek „testközelbe” kerülése, látványa képes leginkább hitelesíteni, az így szerzett élmény a tudást elmélyíteni.

A Magyar Hadtörténelmi Intézet és Múzeum anyagát (Ságvári György rendezte a kiállítást) Szegeden kiegészítették a „háborús művészet” itt föllelhető alkotásaival, szobrokkal, festményekkel, az enteriőr berendezéséhez alkalmas művészi tárgyakkal. A „főszereplők” természetesen az egyenruhák, melyek között — igazán ritkán gondolunk ilyesmire — valóságos műalkotások is lehetnek. Főként a miénket megelőző századokban viseltek a katonáskodó férfiak díszes, színes öltözékeket, ma már fantasztikusnak tetsző „kiegészítőkkel”, toronymagas, tollakkal, miegyebekkel dekorált fejrevalókkal. Amint a kiállítás szöveges ismertetőjéből meg tudhatjuk, először talán az orosz-japán háború tapasztalatai ejtették gondolkodóba a „harctéri divat” tervezőit: a színek-díszek szinte vonzózták az egyre nagyobb hatásfokú fegyverek lövedékeit, a katonák harci díszei célpontként szolgáltak. Így aztán fokozatosan bevezették a terepszíni praktikus, olcsó, konfekcionálható, „munkaruha”-jellegű katonai öltözé-

Kiállítás a Fekete-házban

kek, s a cicomás régebbieket szolgálaton kívül, vagy ünnepeken használták. A magyar országgyűlés 1715-ben iktatta törvénybe az állandó hadsereget, s kétszáz évig a Habsburg-birodalom katonájaként, sajátos, kuruc-kori hagyományokat őrző, nemzeti jellegű mundaerba öltözött a magyar. (Ha elgondoljuk, hányféle nemzeti-szerű katonaszerződés a birodalom hadseregében — aligha lehetett tarkább küllemű haderő enné a nagyvilágban!) A magyarok ugyebár huszárok lettek, többnyire. (Kivéve, ha gyalogosok.) Zsinóros dolmányuk, mentéjük, atillájuk, kék nadrágjuk, tollbokrétás csákójuk, mellé a szablya meg a tarsoly — bizony sokszor, sok-

féléképpen „megénekeltek”, de ma is a legszebbnek tartott magyar egyenruha. Divatok és politikai „fuvallatok” alakították aztán a katonák ruháit, hogy mikor melyik, pontosan végigkísérhető a tárlaton. A nemzeti jelleg tüntető hangsúlyozása az 1848-as honvédruhák és az 1869-es magyar királyi honvédség öltözékének a legfőbb. A háborús csukaszűrkék viszont — látványosak is elszomorítóak. Az egyenruhák „mögöttese”, amelyet az a kiállítás szinte követelően idézett föl a látogatóban: történelmi lecke, felőtteknek. Dúsan aranyozott menték és végtelenül szegényes csukaszűrkék között bolyongva a múzeumi csöndben — bizony nem árt el-tőprengeni évszázadok katonáinak sorsán, harcmozgók és háterszágok dolgain. Azon, hogy: a világ így meggyen!?

Sulyok Erzsébet

Farkas István emlékezete

Hetvenöt esztendővel ezelőtt, 1912 májusában született Kispesten Farkas István, a felszabadulás utáni Csongrád megyei munkásmozgalom-történet tevékeny alakja. Munkácsaladból származott. Apja asztalossegéd volt a Ganz gyárban, s 1929-ben a gazdasági válság nyitó esztendőjében bekövetkezett halálával három gyermeket hagyott itt.

A család eltartása ekkor az alig 17 éves Farkas István teherterele lett, aki a négy polgári elvégzése után nyomdász mesterséget tanult. A betűszedő mesterlevelet 1930-ban kapta meg. A munkanélküliséggel küszködő világban ez idő tájt rengeteget dolgozott éjjelenként. Nehéz volt megélni. Munkahelyén, a nyomdában rövidesen kapcsolatba került a munkásmozgalommal. A szociáldemokraták, illegális kommunisták, ifjúmunkás önképzés, kirándulások, az 1930. szeptember elseji tüntetés a mozgalom első impulzusai.

A „Szikra” néven közismert nyomda nemcsak a munkásmozgalom egyik fontos gócpontja, hanem az illegális szervezkedés és propaganda színtere is volt. A harmincas évek második felétől kezdve azonban egyre szűkültek az illegális tevékenység keretei, hisz a háború közeledtével a nyomdát hadiüzemmel nyilvánították. Mind többször rug-

gostatták fel a szakszervezet önkormányzatát, mind több nyilas, az ún. sarga szakszervezeti tag nehezítette azt a tevékenységet, melynek eredményeként persze egy-két röplap azért mindig napvilág látott. A betűszedésnél ott volt Farkas István is, aki 1944 végén felszólították, hogy a kiköltöztetendő nyomdával menjen a Dunántúlra. Ennek természetesen nem tett eleget. Elhagyta munkahelyét és a bombázások, a háború szörnyűségei elől Szödliget ment. Am az 1945-ös esztendő első fele további megpróbáltatásokat hozott számára. Mikor januárban be akart menni volt munkahelyére — a zürzavaros idők sodrában — orosz fogságba esett, ahonnan áprilisban hazaengedték.

A felszabadulás új fejezetet nyitott életében. A Pártközpont az ekkor ki-váltképp oly fontos államigazgatás területére irányította. Így 1946-ban Kistelekre került jegyzőnek. Közben Nyíregyházán elvégezte a jegyzői tanfolyamot, majd Csongrádon volt főjegyző, mellett a korrupció miatt leváltott polgármester teendőit is ellátta.

Tevékenyen részt vett a taláncok megszervezésében. Előbb a Csongrád, majd a Szeged Járási Tanács V. B. elnöke lett. 1953-ban nyíltan felszólalt a párt hibás, demagóg parasztpolitikája

ellen, amiért pártbüntetést kapott. A szocialista rendszerhez való hűsége nem ingert meg 1956 nehéz napjaiban sem. A rend helyreállítása érdekében aktívan részt vett a karhatalom megszervezésében. Tevékenységének igazi színtere azonban továbbra is az államigazgatás maradt. 1974-ben bekövetkezett haláláig tagja volt a Szeged Járási Pártbizottságnak. Felelősséggel döntő, határozott, őszinte ember volt, aki szakterülete legapróbb kérdéseiben is otthonosan mozgott.

Több mint négy évtizedes lelkiismeretes, áldozatos munkáját szocialista államunk életében méltán kiérdemelt, magas kitüntetésekkel ismerte el. Tulajdonosa volt többek között a Munka Erdrend ezüst fokozatának, továbbá a Szocialista Hazáért Erdemrendnek. Születésének 75. évfordulóján e néhány sor emlékeztetése a néhány betűszedő ifjúmunkásra, a szocializmusért tenni akaró és cselekvő emberre.

Kövér Lajos

Farkas István születésének 75. évfordulójának alkalmából május 25-én hétfőn délután fél 3-kor az MSZMP Szegedi Városi Bizottsága és Szeged Megyei Város Tanácsa koszorúzást rendez a Belvárosi temetőben lévő diszurnafalnál.

FILMVETÍTÉSEK lesznek a hét végén a Juhász Gyula Művelődési Központban: ma, szombaton este 8 órától A halál keze című amerikai, holnap, vasárnap ugyaneben az időpontban a Hyppolit, a lakaj című magyar filmeket láthatják videón az érdeklődők (az utóbbi alkotást ma, szombaton délután 3 órától nyugdíjasoknak a Kossuth Lajos sugárt 53. szám alatti Dugonics moziban is levetítik.)

A TISZTA SZÍVVEL című irodalmi vetélkedő-sorozat megyei döntőt rendezik meg holnap, vasárnap délelőtt 10 órai kezdettel a Juhász Gyula Művelődési Központban.

A fenti közművelődési intézmény ad otthont holnap, vasárnap este 7 órától annak a TANCHAZ-programnak is, ahol a muzsikát a Kalászis- és a Fabatka-együttes szolgáltatja majd.

LEHOTKA GÁBOR ORGONAESTJÉT rendezte meg a filharmonia a Dómban május 25-én, hétfőn este 8 órai kezdettel. Közreműködik a Canticum-kamarakórus, Gyüdi Sándor vezetésével. A műsorban Bach, Bards-Lajos, Franck és Thompson-művek szerepelnek.

AZ ŐN JELŐLT című népszerű tévéműsor egyik nagy sikert aratott résztvevője, Gardai Lajos lesz az Olajipari Dolgozók Klubjában. (Lenin körút 47.) május 25-én, hétfőn délután 6 órák között rendezendő nyugdíjas program résztvevője. Közreműködik az algyői citerazenekar.

SZEGEDRŐL IS JELENTKEZIK május 29-én, pénteken délután 17 óra 15 perces kezdettel a televízió 1-es programjának PENTEK DELUTAN című, este 7-ig tartó műsora.

Gazdag sírleletek

Az elmúlt hetekben folytatódott az ásások a bodrogközi Karesa község határában, ahol tavaly a X. század első feléből való, rendkívül gazdag leletanyagot rejtő temetőre bukkantak a miskolci Herman Ottó Múzeum régészei.

Az elmúlt évben 48 sírt tártak fel, az idén eddig hét újabbat, s köztük megtalálták egy feltehetően magasabb méltóságot viselő férfi nyughelyét is. Ennek különlegesen gazdag leletanyagában az aranyozott ezüst tarsolyelemek, veretekkel díszített öv, lőszerszármveretek, palmettás díszítésű

csontlemezekkel borított tegecs, ékköves aranygyűrű, arany hajfonatszorító karkikák mellett találtak egy szintén teljes épségben megmaradt, fából készült nyeret, amelyet ugyancsak aranyozott ezüstlemezek díszítettek. A sírból előkerült ennél is értékebb tárgy az a szablya, amelynek markolatát és hüvelyének kétharmad részét palmettás díszítésű aranyozott ezüstlemezek borítja. A karcsai szablya a régészek szerint emlékeztet a bécsi Schatzkammerben őrzött híres Attila-kardra, amely valószínűleg magyar fedelmű méltóságjelvény volt.